

**ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ, ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ НА
ТРЕТИ ЛИЦА**

НОРМАТИВНА УРЕДБА

чл. 56 и чл. 57 от ДОПК

чл. 45, ал. 3 от ДОПК

I. ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ

При събиране на доказателства в производствата по ДОПК органът по приходите има право, при спазване на разпоредбите на кодекса, да изисква писмени обяснения от участниците в тях.

Писмените обяснения се събират служебно от органа по приходите и тяхното събиране е един от способите за събирането на доказателствата, които биха имали отношение към установяване на реалния размер на задълженията на лицето. Писмените обяснения от ревизираното лице, представляват частни документи и имат доказателствена сила на такива. Те се дават пред органа, който води производството. Същите следва да бъдат преценени с оглед на всички събрани в производството доказателства.

Обясненията на лицата, материализирани в писмена форма могат да бъдат определени като отражение на техните възприятия. За целите на данъчното производство от съществено значение е факта, че дадените от ревизираното лице обяснения са такива, които са предоставени от лице, заинтересовано от фактите и обстоятелствата, които ще се установят и които ще имат значение за установяването на неговите данъчни и осигурителни задължения.

Чрез писмените обяснения от ревизираното лице могат да се изясняват всякакви факти от значение за съответното производство. Изключение има единствено по отношение на осигурителния доход, който не може да се доказва само с писмени обяснения.

Писмени обяснения могат да бъдат изисквани от:

- ревизираното/проверяваното лице;
- лицето, на което се извършва насрещна проверка;
- трето лице.

ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ, ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ НА ТРЕТИ ЛИЦА

II. ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ ОТ РЕВИЗИРАНОТО/ПРОВЕРЯВАНОТО ЛИЦЕ

1. Изискване на писмени обяснения от ревизираното/проверяваното лице

Писмени обяснения от ревизираното/проверяваното лице се изискват при необходимост, а тяхното предоставяне лицето е задължително.

Органът по приходите има право да изисква в писмен вид от ревизираното/проверяваното лице да представи, в определен от него срок, писмени обяснения, отнасящи се до факти и обстоятелства, подлежащи на установяване в съответното производство. В искането подробно и точно се описват сведенията, които лицето следва да представи.

Органът, пред който се дават писмените обяснения, е длъжен писмено да предупреди ревизираното/проверяваното лице за това, че в случай, че исканите писмени обяснения не бъдат представени в определения от него срок, е възможно да се приемат за доказани, съответно за недоказани фактите и обстоятелствата, за които не са дадени изисканите писмени обяснения. Освен това, с това уведомяване лицето трябва да знае, че е възможно да бъде призовано и пред съда за даване на обяснения за обстоятелствата по образуваното дело, по реда по чл. 176 от ГПК в случай, че производството се развие и в съдебна фаза. Съгласно този ред, по разпореждане на съда страната трябва да се яви лично, като ѝ се съобщават въпросите, на които трябва да отговори. При неявяване или отказ за отговаряне на съобщените въпроси без основателни причини, както при даване на уклончиви отговори, съдът може да приеме за доказани обстоятелствата, относно които се е изисквало даването на обяснения.

2. Срок за представяне на писмените обяснения

Тъй като срокът, в който следва да бъдат представени писмените обяснения не е определен с кодекса, а е според преценката на органа по приходите, същият не може да бъде по-малко от 7 дни, доколкото в чл. 22, ал. 1 от ДОПК е определен минималния срок, който се определя от органите по приходите и публичните изпълнители.

ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ, ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ НА ТРЕТИ ЛИЦА

3. Преценка на представените писмени обяснения

Органът по приходите извършва анализ и преценка на получените документи и писмени обяснения в производството, по повод на което същите са изискани.

В случай, че изисканите писмени обяснения не са представени от задълженото лице органът по приходите може да приеме неблагоприятни, неизгодни за лицето факти.

При непредставяне на обясненията в срок органът по приходите има правна възможност, но не е длъжен да приеме за доказани, съответно за недоказани фактите и обстоятелствата, за които не са дадени изискани обяснения.

Възможно е лицето да представи изисканите писмени обяснения извън срока, даден му от органа по приходите.

Ако същите са дадени:

- до издаването на акта или документа във връзка, с който са поискани; или
- до изтичането на 14-дневния срок или удължения по искане на лицето срок от връчването на ревизионния доклад - в случаите на ревизионно производство,

с оглед спазване на принципите на обективност и служебно начало, органът по приходите би следвало да прецени тези обяснения с оглед останалите, събрани в производството доказателства.

III. ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ ОТ ЛИЦЕ, НА КОЕТО СЕ ИЗВЪРШВА НАСРЕЩНА ПРОВЕРКА

Редът за извършване на насрещна проверка е разгледан във Фиш I.V..7 „Насрещна проверка и проверка по делегация”. При извършване на насрещната проверка органът по приходите може да изисква писмени обяснения от проверяваните субекти, като прилага редът, който е предвиден при искане на писмени обяснения от ревизирано, съответно проверявано лице.

ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ, ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ НА ТРЕТИ ЛИЦА

IV. ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ ОТ ТРЕТИ ЛИЦА

1. Писмени обяснения в ревизионното производство могат да се изискват и от трети лица, възприели факти, които са от значение за ревизията. За разлика от писмените обяснения на ревизираното лице, писмените обяснения от трети лица се допускат само за установяване на изчерпателно изброени от ДОПК факти, относно:

- достоверността на авторството на данни от технически носител и неподписани документи;
- обстоятелствата, за доказването на които законът изисква писмен документ, ако документът е загубен или унищожен не по вина на ревизираното лице или третото лице (например съставеният договор е унищожен при непредвидени и независещи от никого обстоятелства), както и за установяването на факти и обстоятелства, за доказването, на които законът не изисква писмен документ (например третото лице е било свидетел на постигнатата договореност за предоставяне на съответната услуга, за която договореност не е предвидена от закона изрична форма);
- фактите и обстоятелствата, за които не са съставени документи, когато е имало задължение за това (например за извършената продажба на стока от търговския обект не е издаден фискален бон), или са съставени документи, които не отразяват действителни факти и обстоятелства (например е сключен договор за наем, в който наемната цена е по-ниска от реално заплащаната).

2. Преценката за необходимостта от изискване на писмени обяснения от трети лица се прави от органа по приходите. Органът по приходите е длъжен в писмена форма да уведоми лицето, че то не е задължено да предоставя изискваните писмени обяснения когато то:

ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ, ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ НА ТРЕТИ ЛИЦА

- е роднина на ревизираното лице по права линия без ограничения, съпруг, брат и сестра и роднина по сватовство от първа степен;
- със своите обяснения би предизвикало наказателно преследване по отношение на себе си или на свои роднини (съпруг, брат, сестра, роднини по сватовство от първа степен).

По отношение на правото на лицето да откаже да даде писмени обяснения, виж Фиш I.8.14 „Отказ от обяснения и защита на лицето, дало писмени обяснения”.

Освен при горните хипотези третото лице е необходимо да бъде информирано и за това, че може да бъде призовано да даде свидетелски показания пред съда.

3. Обясненията, задължително следва да бъдат подписани от лицето и от органа по приходите. Те се преценяват с оглед на всички други данни и като се взема предвид заинтересоваността на третото лице от резултата на ревизията.

V. Извън гореизброените лица, от които органът по приходите има право да изисква писмени обяснения, в ДОПК е предвидено, че не се допуска, изискването на такива от лица, които поради физически или психически недостатъци не са способни да възприемат правилно фактите, имащи значение за случая, или да дават достоверни обяснения за тях.

VI. В производството по съдебно обжалване на ревизионния акт писмените обяснения на трети лица са недопустимо доказателствено средство. В чл. 158, ал. 1 от ДОПК е предвидено, че в съдебното производство, за хипотезите, за които е предвидено даването на писмени обяснения от трети лица се допуска това да става чрез изслушване на свидетелски показания. Следователно, за случаите, при които в ревизионното производство е допустимо установяване на факти и обстоятелства с писмени обяснения на трети лица, в съдебното производство е допустимо изслушване на свидетелски показания. Това означава, че в случай, че писмените обяснения не са събрани по реда на чл. 57 от ДОПК, в рамките на ревизионното производство, то установяването на съответните факти и обстоятелства в съдебното производство може да стане чрез свидетелски показания (Решение 2223/2009 г. на ВАС, Решение № 124/2008 г. на ВАС, Решение № 1308/2009 г. на ВАС).

**ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ, ПИСМЕНИ ОБЯСНЕНИЯ НА
ТРЕТИ ЛИЦА**

[Обратно към съдържанието на наръчника.](#)